

descartes: cogito →

ΣΚΕΦΤΟΜΑΙ, ΑΜΦΙΒΑΛΛΩ, ΝΟΩ,
 ΒΕΒΑΙΩΝΩ, ΑΡΝΟΥΜΑΙ, ΘΕΛΩ,
 ΔΕΝ ΘΕΛΩ, ΦΑΝΤΑΖΟΜΑΙ, ΕΠΙΘΥΜΩ,
 ΑΙΣΘΑΝΟΜΑΙ.

Υπάρχουν και χρονιές που ψυχάζουμε λίγο τον Αύγουστο, αλλά φέτος η πραγματικότητα δεν μας έκανε τη χάρη. Η ξαφνική απώλεια του Michael Frede, ενός σπουδαίου φιλοσόφου και φίλου πολλών από εμάς αλλά και του περιοδικού το οποίο στήριξε όσο λίγοι (συνέντευξή του για το ιδιωτικό και το δημόσιο στην αρχαία σκέψη δημοσιεύθηκε στο τεύχος 2), ήταν ένα από αυτά τα γεγονότα που θρυσματίζουν την τάξη και αφαιρούν το νόημα. Καθώς ένα απρόσμενο τηλεφώνημα μας εκθέτει στην «ανοησία» ή στο απειρινόητο της πραγματικότητας, το κενό που ξαφνικά νιώθουμε δεν μπορεί να καλυφθεί (όσο αυτό είναι δυνατόν) χωρίς τη συγκρότηση μιας άλλης, εσωτερικής, πραγματικότητας. Σε αυτή την άλλη πραγματικότητα που κουβαλάμε μέσα μας, οι ψυχές μπορεί να μην είναι αθάνατες, αλλά η ψηλόλιγνη μορφή του Michael θα ξεπροβάλλει πάντα από απέναντι για να μας συναντήσει στο επόμενο σεμινάριο, και το βλέμμα του, κοφτερό και παιγνιώδες, θα συνοδεύει πάντα το δικό μας κάθε φορά που θα χανόμαστε σε μια σελίδα του *Περί ψυχής*.

Μετά ήρθαν οι πυρκαγιές, και το πραγματικό πρόβαλε αυτή τη φορά τρομακτικό. Εκεί έξω, μέσα στη στάχτη, υπάρχουν οι αριθμοί, δυσθεώρητοι στην ακλύ του μεγέθους τους: δύο, τρία (;) εκατομμύρια στρέμματα γης, εξηνταπέντε, εβδομήντα (;) άνθρωποι, κάτι εκατομμύρια (;) ζώα και φυτά, αν στα πεύκα, τα πλατάνια, τις αλεπούδες και τα πρόβατα προσθέσουμε κάθε ταπεινό θυμάρι και κάθε ταλαίπωρο τζιτζικα που δεν πρόλαβε να χαρεί ολόκληρο το σύντομο τραγούδι του. Από την άλλη, ίσως έχει δίκιο ο Σοπενάουερ: ίσως η πραγματικότητα να είναι μόνον εδώ μέσα – ο ένας, απέραντος, ίδιος και απαράλλαχτος πόνος που ένιωσαν όλα αυτά τα πλάσματα όταν παραδόθηκαν στις φλόγες. Τη γλώσσα αυτού του πόνου που δεν έχει πρόσωπο είναι πολύ δύσκολο να την εκφέρει κανείς δημόσια χωρίς να την κακοποιεί ωμά και βάνουσα, χωρίς να την ευτελίζει. Περίσσεψαν στο δημόσιο λόγο τα άδεια λόγια και τα καμώματα μιας πονηρής και γλυκερής ρητορικής που αίρεται πάνω από τα προβλήματα και στέκεται στις δημοσκοπήσεις και στα ποσοστά. Οι δαιμονοποιήσεις, οι αγκυλώσεις, η τύφλωση που φέρνει ο λόγος αυτός δεν επιτρέπουν να σκεφτούμε και να συζητήσουμε πώς θέλουμε ως κοινωνία να πορευτούμε. Θα συνεχίσουμε με ανεξέλεγκτη ιδιοτέλεια, πλεονεξία, καταπάτηση, ρύπανση, καταπατήσεις, αυθαίρετα σε ένα κράτος που μας κλείνει το μάτι, ή θα αναθεωρήσουμε τη στάση μας, ηθική και πολιτική, ως προς το περιβάλλον το οποίο συνήθως τοποθετούμε απέναντι προς άγρια και σύλληψη;

Μετά την καταστροφή των πυρκαγιών, η προτροπή της Μπιενάλε των Αθηνών «Καταστρέψτε την Αθήνα» δημιουργεί μια συγκυρία αισθητικού μεγέθους. Όπως ο καλλιτέχνης Damien Hirst, το έργο του οποίου συζητείται στο αφιέρωμα του παρόντος τεύχους στη σύγχρονη τέχνη, χαρακτήρισε την καταστροφή της 11ης Σεπτεμβρίου έργο τέχνης που αλλάζει τον τρόπο που βλέπουμε τα πράγματα, έτσι θα μπορούσε να θεωρηθεί, κατ' αναλογία, ότι το εικαστικό αυτό γεγονός μας καλεί να σκεφτούμε, να δούμε και να δημιουργήσουμε έναν άλλο κόσμο. Έναν κόσμο, όμως, που δεν θα φέρει τη σφραγίδα ενός Θεού δημιουργού όπως τον έπλασαν οι θρησκείες τις οποίες συζητούν σήμερα με διάθεση πολεμική πολλά επιτυχημένα βιβλία. Αυτά τα βιβλία και τον προβληματισμό τους σχολιάζουμε επίσης στο τεύχος που έχετε στα χέρια σας.